

Rake vragen

In het project Time Out en Gedeelde Besluitvorming wordt training gegeven aan de 6 deelnemende ziekenhuizen. Voor deze training zijn voorbeelden van rake vragen ontwikkeld.¹ Rake vragen zijn bedoeld om het gesprek tussen zorgverlener en patiënt te ondersteunen.

Tijdens de trainingen kunnen de hieronder gegeven voorbeelden van rake vragen aangevuld worden met rake vragen die in de praktijk goed werken. Hierdoor ontstaat een grotere lijst die bruikbaar kan zijn voor andere ziekenhuizen.

Waarvoor zijn rake vragen bedoeld?

Bij samen beslissen wikken en wegen de patiënt en de professional over de verschillende behandelopties. Daarbij worden de opties tegen elkaar afgewogen vanuit verschillende perspectieven: medische mogelijkheden en kwaliteit van leven. De zorgverlener begeleidt de patiënt in dit proces dat uitmond in een voor deze patiënt meest passende keuze voor een behandeling.

Daarvoor moet de zorgverlener zich een beeld kunnen vormen van de mens achter de tumor. Wat is dat voor een persoon, wat is zijn of haar leefsituatie en wat is voor hem of haar belangrijk in het leven? Rake vragen helpen daarbij.

“Ik wist wel dat ik last van mijn voeten zou krijgen door de chemo maar dat ik mijn hond niet meer uit kon laten had ik niet verwacht, ik vond dat vreselijk”

Hannie, patiënt met uitgezaaide kanker

Voor patiënten is het vaak lastig om te begrijpen wat de verschillende behandelingen inhouden. Het helpt

als de zorgverlener kan vertellen wat het effect van de verschillende behandelingen is op het dagelijks leven. Door de rake vragen wordt dat makkelijker omdat ze tot een beter beeld leiden van de patiënt en van zijn leven.

Er zijn patiënten die willen dat de zorgverlener adviseert (“*wat zou u doen*”) of voor hen beslist (“*dokter, zegt u het maar*”). Ook dan is het nodig dat er een goed beeld bestaat over de mens achter de tumor.

Het stellen van rake vragen is dus belangrijk maar het kan wat onwennig overkomen op patiënten.

“Dan moet ik bij een volwassene een keuze maken voor haar bestwil... Dan ga ik heel zorgvuldig te werk. Ik probeer zo veel mogelijk informatie te verzamelen..”

Adelheid van der Torren, oncoloog internist

Rake vragen kunnen bijvoorbeeld als volgt ingeleid worden:

“Er zijn verschillende mogelijkheden om u te behandelen. Om samen uit te kunnen vinden wat voor u de beste keuze is moeten we praten over u en uw leven.”

¹ Dit document is nog in ontwikkeling. Diverse mensen hebben tot nu toe hun bijdrage geleverd: actieve leden van de BVN tijdens een workshop over samen beslissen, leden van de programmacommissie Eigen Regie van de BVN, deelnemers aan een project van BVN/IKNL/Vestalia, Ina Speelman van Mama Rosa Amsterdam en leden van de projectgroep Time Out en Gedeelde Besluitvorming.

Wat zijn goede rake vragen?

Goede rake vragen zijn kort, weinig specifiek en open (geen ja/nee vragen) om daarmee patiënten uit te nodigen informatie te geven die uit zichzelf komt. Dit type vragen geven immers minimaal richting aan de antwoorden. (Na een open vraag kan altijd een verdiepende vraag volgen om in te gaan op hetgeen de patiënt gezegd heeft.)

De onderstaande voorbeeldvragen zijn onder te verdelen in:

- a. Vragen gericht op de behandeling
- b. Vragen gericht op verschillende aspecten van het leven van de patiënt.

<i>Gericht op het leven van de patiënt</i>	<i>Gericht op de behandeling</i>
Hoe ziet uw dagelijks leven er uit? Hoe ziet uw dag er uit? Wat zijn uw belangrijkste bezigheden?	Hoe kijkt u tegen de verschillende mogelijkheden aan?
Wat vindt u belangrijk in uw leven? Wat maakt uw leven zinvol?	Hoe kijkt u gevoelsmatig naar de opties? Waar voelt u zich het beste bij? Waar voelt u zich het veiligst bij? Wat zou u de meeste rust geven?
Wat doet u graag? Waar geniet u erg van? Wat levert u veel plezier op?	Waar maakt u zich ongerust over? Waar bent u bang voor? Waar ligt u wakker van?
Wat zou u niet op willen geven? Wat zou u het moeilijkste vinden om te missen?	Waar moeten wij rekening mee houden?
	Van wie kunt u steun verwachten?
	Wat heeft u nodig om samen tot een keuze te kunnen komen?